सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

।। यः क्रियावान् स पण्डितः ।।
सर्वोत्कृष्टतेचा स्त्रोत असलेले विद्यापीठ
विद्यार्थी कल्याण मंडळ

डॉ. संजयकुमार एन. दळवी
एम.एस्सी., पीएच.डी.
संचालक,
विद्यार्थी कल्याण मंडळ

संदर्भ क्र.: विकमं/२०१४–१५/६२६ दिनांक : ०३/१२/२०१४.

प्रति,
मा. प्राचार्य / मा. संचालक/ मा. विभागप्रमुख,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न असलेली सर्व
महाविद्यालये व मान्यताप्राप्त संस्था.
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील सर्व पदव्युत्तर विभाग.

विषय :– **Science Express –Biodiversity Special (SEBS) बाबत...**

महोदय/महोदया,

उपरोक्त विषयांस अनुसरुन आपणांस कळविण्यात येते की, माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये Science Express – Biodiversity Special (SEBS) (विज्ञान प्रदर्शन रेल्वे) दि. १७ ते २० डिसेंबर, **२०१४ या कालावधीत खडकी रेल्वे स्थानक (पुणे) येथे व दि. २१ ते २४ डिसेंबर, २०१४ या कालावधीत नाशिक रोड रेल्वे स्थानक (नाशिक)** येथे येणार आहे. याबाबतचे सविस्तर पत्र आपल्या माहिती व कार्यवाहीसाठी सोबत जोडले आहे.

आपल्या महाविद्यालयातील/मान्यताप्राप्त संस्थेतील/विद्यापीठांतील पदव्युत्तर विभागांतील इच्छुक विद्यार्थ्यांच्या निदर्शनास ही बाब आणून द्यावी व सदर पत्र आपल्या महाविद्यालयातील/मान्यताप्राप्त संस्थेतील/विभागातील सूचना फलकांवर प्रदर्शित करावे, ही विनंती.

कळावे,

सोबत : वरीलप्रमाणे.

3/12

संचालक,
विद्यार्थी कल्याण मंडळ

scienc@xpress

Biodiversity Special

www.sciencexpress.in

मा. कुलगुरू यांचे कार्यालय
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
आवक दिनांक - 1 DEC 2014
आवक क्रमांक व्हीसी 6562.
जावक दिनांक 02/12/14

Director (students welfare) 01/12/14

22 November 2014

To,

....

Sub: 'Science Express – Biodiversity Special' Exhibition Train

Dear Sir/Madam,

Science Express - Biodiversity Special (SEBS), is a collaborative initiative of Dept. of Science & Technology (DST) and Ministry of Environment & Forests (MoEF), Govt. of India, coordinated by Vikram A Sarabhai Community Science Centre (VASCSC). It is a unique science exhibition focusing on biodiversity and climate change, mounted on a customized 16 coach AC train.

With over 1.24 crore (12 million) visitors at its 371 halts since its launch in October 2007, Science Express is now the largest, longest and most visited mobile science exhibition in India. In its current phase from 28 July 2014 to 06 February 2015, SEBS will travel to 56 locations across India. The state-of-the-art exhibition aboard the SEBS aims to create awareness about the biodiversity of India, climate change and similar issues among students, teachers and the general public. The SEBS schedule over the next few days is as follows:

Dharwad	:	**09 – 12 Dec 2014**
Karad	:	**13 – 16 Dec 2014**
Khadki (Pune)	:	**17 – 20 Dec 2014**
Nasik Road	:	**21 – 24 Dec 2014**
Ratlam	:	**26 – 28 Dec 2014**

Exhibition Timings: 10:00 am – 5:00 pm **Venue: Respective Railway Station**

We invite all, especially students and teachers, to visit the SEBS. There is no entry fee for the exhibition. More details are available on www.sciencexpress.in.

For visit, you may send an email to sciencexpress@gmail.com or contact the team aboard the train on mobile nos. 09428405407, 09428405408. A brief note with schedule and a poster (for display on notice board) are enclosed herewith.

We seek cooperation of all in giving wider publicity to this prestigious exhibition-on-wheels so that a large number of people are benefited.

Yours sincerely,

Dilip Surkar
Executive Director, VASCSC

Note: Schools and students are requested not to bring school bags at the Exhibition Venue.

Vikram A Sarabhai Community Science Centre
Opp. Gujarat University, Navrangpura, Ahmedabad - 380 009, India
Tel: +91 79 26302914, 26302085 Fax: +91 79 26306497 Email: vascsc@gmail.com Web: www.vascsc.org

Science Express - Biodiversity Special

Brief Note

Science Express is an innovative mobile exhibition mounted on a specially designed 16 coach AC train, traveling across India since October 2007. After the successful tour across India in four phases, this iconic train is running since 2012 on the Indian Rail Network as 'Science Express - Biodiversity Special (SEBS)'.

With United Nations declaration of the current decade (2011-2020) as Decade on Biodiversity and India holding Chair of the Conference of Parties (COP11) to Convention of Biological Diversity during 2012, Science Express was redesigned on the theme 'Biodiversity' and since 2012 it has been running as Science Express Biodiversity Special (SEBS). It is a unique collaborative initiative of Department of Science & Technology and Ministry of Environment, Forest & Climate Change (MoEF), Govt. of India.

The SEBS Phase III was flagged-off from Delhi Safdarjung Railway Station on 28 July 2014 by Shri Prakash Javadekar, Hon'ble Minister, Environment, Forests and Climate Change, Govt. of India, Shri D. V. Sadananda Gowda, Hon'ble Minister of Railways, Govt. of India, and Dr. Jitendra Singh, Hon'ble Minister, Science and Technology, Govt. of India. In the current phase from 28 July 2014 to 06 February 2015, SEBS Phase III will travel to 56 locations across India. At each location, it is scheduled to halt for 3-4 days, during which the exhibition will remain open for visitors.

Since its launch in October 2007, the Science Express exhibition train has travelled over 1, 15,905 km across the country. It has received over 1.24 crore (12 million) visitors at its 371 halts in 1,321 exhibition days till date. Science Express has thus become the largest, the longest running and the most visited mobile science exhibition in India and has created several other records in the wake.

The state-of-the-art exhibition aboard the SEBS aims to create awareness on biodiversity of India, climate change and similar issues among various sections of the society, especially the students. The exhibition, thus, targets a wide range of audience including school and college students as well as teachers.

Of the 16 coaches of the SEBS, MoEF has put up exhibition in eight coaches that are solely dedicated to showcasing the myriad biodiversity spread across the bio-geographical zones of India like Trans-Himalaya & Himalaya, the Gangetic Plain, North-East India, the Western Ghats, the Indian Deserts, the Semi-Arid Zone, the Deccan Peninsula and the Coasts and the Islands. The exhibition also covers various other facets like marine, coastal, forest, microbial and agro biodiversity and their linkage with livelihoods along with the challenges of their conservation.

In rest of the rake, DST has put up exhibition on themes like Climate Change, Biodiversity and Water, Sustainable Environment and Energy Conservation. In one coach, a Kids Zone has been created for kids, to indulge in fun-filled activities, games and puzzles in science, mathematics and environment. Further, the popular VASCSC Joy of Science (JOS) Hands-on Lab is put up in another dedicated coach. In this mobile lab, students can perform various experiments and activities to understand concepts in environment, science and mathematics in an interesting manner. A Discussion centre-cum-training facility is provided in a coach for orientation of teachers.

22 November 2014

At each halt of SEBS, activities are planned in advance to engage visitors across different ages to reinforce the message of SEBS and these include the exciting and much sought-after Outreach Programme conducted in local schools / institutions along with interesting activities on the railway platforms. Institutions and local schools associated with the MoEF's National Environment Awareness Programme (NEAC) and National Green Corps (NGC) also help in reaching out. In addition, informative take-away material is made available for wider distribution amongst schools and visitors.

The exhibition reflects the wisdom and the hard-work of the knowledge partners who have contributed to bring forth this exhibition. MoEF has partnered with the DST and Indian Railways for putting up the exhibition on biodiversity. Centre for Environment Education (CEE), Ahmedabad along with the knowledge partners and Vikram A Sarabhai Community Science Centre (VASCSC), Ahmedabad have developed and put up this unique exhibition-on-wheels.

VASCSC has been entrusted by DST with the task of coordinating the SEBS across India. VASCSC's team of qualified, trained and highly motivated Science Communicators travelling with the train explain and interpret the exhibition, answers queries, facilitate the visitors and conduct complementary activities.

The exhibition is open to all but primarily targets students and teachers. More information is available on the website www.sciencexpress.in.

For visit to the exhibition or any queries, please send an email to sciencexpress@gmail.com or contact the team aboard the train on 09428405407. School students can participate in the Joy of Science (JOS) Lab in small batches of up to 20 students, by prior registration. For participating in the JOS Lab, please send an email to vascsc.jos@gmail.com or contact the Lab in-charge on 09428405408.

Team Science Express solicits cooperation from all the concerned departments, media, institutions and individuals in giving wider publicity to this prestigious exhibition-on-wheels, so that a large number of visitors are benefited and to make the programme a grand success.

Please Note

- The exhibition is open to all.
- There is no entry fee for the exhibition.
- Not allowed on the Science Express: Items like mobiles, cameras, bags, match-boxes, cigarettes, beedis, tobacco, water bottles, any liquid, and any sharp pointed objects.
- Venue: Railway station of the respective city
- Timing: 10:00 am to 5:00 pm
- Refer schedule for the dates at respective halts.

Science Express Biodiversity Special –Phase III
Schedule
(28 July 2014 – 06 Feb 2015)

Sr. No.	Station	Exhibition Dates	Sr. No.	Station	Exhibition Dates
1	Delhi Safdarjung (Flag Off)	28 July 2014	29	Guntur	31 Oct – 05 Nov 2014
2	Kurukshetra	29 Jul- 1 Aug 2014	30	Dharmavaram	06 – 09 Nov 2014
3	Ludhiana	02 – 05 Aug 2014	31	Whitefield (Bengaluru)	10 – 13 Nov 2014
4	Udhampur	06 – 08 Aug 2014	32	Jolarpettai	14 – 16 Nov 2014
5	Bajalta	09– 11 Aug 2014	33	Salem Town	17 Nov 2014
6	Tarn Taran	12 – 14 Aug 2014	34	Thanjavur	18 – 19 Nov 2014
7	Roorkee	16 – 18 Aug 2014	35	Erode	20 – 23 Nov 2014
8	Meerut Cant	19 – 22 Aug 2014	36	Thrissur	24 – 26 Nov 2014
9	Najibabad	23 – 25 Aug 2014	37	Kollam	27 – 30 Nov 2014
10	Lalkuan	26 – 29 Aug 2014	38	Shoranur	01 – 03 Dec 2014
11	Shahjahanpur	30 Aug – 01 Sep 2014	39	Kasaragod	04 – 07 Dec 2014
12	Unnao	02 - 04 Sep 2014	40	Dharwad	09 – 12 Dec 2014
13	Basti	05 - 07 Sep 2014	41	Karad	13 – 16 Dec 2014
14	Ghazipur City	08 - 11 Sep 2014	42	Khadki (Pune)	17 – 20 Dec 2014
15	Sonpur	12 - 14 Sep 2014	43	Nasik Road	21 – 24 Dec 2014
16	Thakurganj	15 - 16 Sep 2014	44	Ratlam	26 – 28 Dec 2014
17	Fakiragram	17 Sep 2014	45	Chittorgarh	29 Dec – 01 Jan 2015
18	Lumding	18 – 20 Sep 2014	46	Sawai Madhopur	02 – 05 Jan 2015
19	New Mal Jn	22 Sep 2014	47	Hisar	06 – 09 Jan 2015
20	Eklakhi	23 - 24 Sep 2014	48	Ratangarh	10 – 12 Jan 2015
21	Barasat (Kolkata)	25 - 28 Sep 2014	49	Lalgarh (Bikaner)	13 – 15 Jan 2015
22	Chakradharpur	29 Sep - 01 Oct 2014	50	Degana	16 – 19 Jan 2015
23	Bilaspur	03 – 06 Oct 2014	51	Samdari	20 – 22 Jan 2015
24	KatniMurwara	07 – 09 Oct 2014	52	Gandhidham	23 – 25 Jan 2015
25	Saugor	10 – 13 Oct 2014	53	Wankaner	27 – 29 Jan 2015
26	Amaravati	15 – 18 Oct 2014	54	Dhrangadhra	30 – 31 Jan 2015
27	Kumhari (Raipur)	19 – 22 Oct 2014	55	Viramgam	01 – 03 Feb 2015
28	Titlagarh	24 – 29 Oct 2014	56	Gandhinagar Capital	04 – 06 Feb 2015

22 November 2014

विज्ञानाची गोडी - जैवविविधतेची गाडी

हिमालयातील वाळवट बारा वर्षानी एकदा फुलणारे फूल, निळया रक्ताचा आणि नऊ डोळ्यांचा खेकडा, जगातील छोट्या डुक्करान पैकी एक छोटे डुक्कर, जगातील सर्वाधिक तिखट मिर्ची, नारळाच्या झाडावर चढणारा खेकडा, अश्या व इतरही अनेक अदभूत गोष्टी आपल्या भारताच्या वेगवेगळ्या भागांमध्ये आहेत, असं सांगितलं तर कुणाचा विश्वास बसेल? पण हे अगदी खर आहे. हे सारे ज्ञान आणि ही सारी माहिती आपल्या देशाच्या काण्याकोपऱ्यात पोहचावी यासाठीच विज्ञान एक्सप्रेस - जैवविविधता विशेष (एस.ई.बी.एस) ही ट्रेन देशभर फिरत आहे. आपल्या देशातील जैवविविधता आणि तिचा होणारा ह्र्यास यांची माहिती लोकांना करून देणे, तसेच या साऱ्या जैव विविधतेच्या संवर्धनासाठी जागरूकतेचा संदेश देशाच्या कानाकोपऱ्यात राहणाऱ्या सर्वसामान्य जनतेपर्यंत पोहचवण्याचे काम ही विशेष ट्रेन करत आहे.

विज्ञान एक्सप्रेस हे १६ डब्यांचे एक चालते फिरते प्रदर्शन २००७ पासून भारत भ्रमण करीत आहे. पहिल्या चार यशस्वी चरणानंतर ही अदभूत गाडी २०१२ पासून "विज्ञान एक्सप्रेस - जैवविविधता विशेष", भारत सरकारच्या विज्ञान व तंत्रज्ञान विभाग तसेच वन, पर्यावरण मंत्रालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने हा स्तुत्य उपक्रम घेवून फिरत आहे.

या चरणात "विज्ञान एक्सप्रेस - जैवविविधता विशेष" २०१४-१५ चे उद्घाटन मा. राज्य मंत्री, वन व पर्यावरण मंत्रालय, श्री. प्रकाश जावडेकर, आणि मा. राज्य मंत्री, विज्ञान व तंत्रज्ञान मंत्रालय, श्री. जितेंद्र सिंह, तसेच मा. केंद्रीय रेल्वे मंत्री, श्री सदानंद गौडा, यांचे हस्ते दिनांक २८ जुलै २०१४ रोजी दिल्लीतील सफदरजंग रेल्वे स्टेशन येथे एका शानदार सोहळ्यात पार पडले. ही विशेष ट्रेन सध्याच्या सुरू असलेल्या सातव्या चरणामध्ये २८ जुलै २०१४ ते ०६ फेब्रूवारी २०१५ दरम्यान ५७ स्थानकांवर आपल्या विज्ञानाचा खजाना देशातील सर्वसामान्य जनतेसाठी खुला करणार आहे. हे प्रदर्शन सर्वांसाठी, अगदी विनामूल्य खुले असून प्रदर्शनाची वेळ सामान्यतः सकाळी १०:०० वाजल्यापासून ते संध्याकाळी ०५:०० वाजेपर्यंतची असणार आहे.

पहिल्या चरणापासून आतापर्यंत ह्या विज्ञान एक्सप्रेस गाडीने 1,15,905 कि.मी. पेक्षाही जास्त अन्तर कापले आहे. एकूण 1321 दिवसांच्या या संपूर्ण प्रवासातील 371 थाब्यांमध्ये 1.24 करोड दर्शकांनी या विशेष गाडीला भेट दिली असून विज्ञान एक्सप्रेस ही देशातील सर्वात मोठी, सर्वात लांब तसेच सर्वाधिक दर्शकसंख्या लाभलेली उत्कृष्ट अशी विज्ञान प्रदशनी आहे.

भारतातील जैवविविधता, वातावरण बदल आणि तत्सम गंभीर प्रश्नाविषयी समजाच्या सर्व स्तरांमध्ये आणि खासकरून विद्यार्थ्यांमध्ये जागरूकता निर्माण करणे हे या अनोख्या प्रदर्शनीचे मुळ उदिष्ट आहे. त्यामुळेच प्रामुख्याने शालेय तसेच महाविद्यालयीन विद्यार्थी आणि शिक्षक यांना नजरेसमोर ठेवून हे प्रदर्शन तयार करण्यात आले आहे.

एस.इ.बी.एस. च्या एकूण १६ डब्यापैकी जैवविविधता दर्शविणारे आठ डब्बे वन व पर्यावरण मंत्रालयाच्या मार्गदर्शनाखाली तयार करण्यात आले असून यामध्ये देशातील विविध जैव भौगोलिक विभागांमध्ये

पसरलेल्या जैवविविधतेची सखोल माहिती देण्यात आली आहे. यामध्ये हिमालयोत्तर आणि हिमालय, गंगेचे खोरे, उत्तर पूर्व भारत, वाळवंट आणि अर्धशुष्क क्षेत्र,पश्चिमी घाट, दक्खन द्विकल्प, सागरी किनारे आणि बेटे यांचा समावेश आहे. त्याच प्रमाणे समुद्री, किनारी, वन्य, सूक्ष्मजीवजन्य आणि कृषि आदि क्षेत्रातील जैवविविधतेचे विविध पैलूही प्रदर्शनामध्ये दर्शीविण्यात आले आहेत. या जैवविविधतेचा त्या परिसरातील जीवनमानाशी असणारा संबंध आणि त्याच्या संवर्धनासाठी येणाऱ्या अडचणी अधोरेखित करण्यात आल्या आहेत.

याशिवाय भारत सरकारच्या विज्ञान व तंत्रज्ञान विभाग द्वारा जलवायु परिवर्तन, जैवविविधता व पाणी, तथा ऊर्जा संरक्षण व संवर्धनाचे विविध पर्याय या विषयांवर माहीत दर्शीविणारे इतर डब्बे आहेत. विज्ञान एक्सप्रेस जैवविविधता विशेष च्या एका डब्यामध्ये लहान मुलांकरिता "बाल विभाग" तयार करण्यात आला असून त्यामध्ये बालकांकरीता विज्ञानातील गोडी, पर्यावरण आणि गणित याविषयी माहिती मिळते. या व्यतिरिक्त लोकप्रिय व्ही.ए.एस.सी.एस.सी. जोय ऑफ सायन्स प्रयोगशाळा एका अन्य डब्यामध्ये प्रस्थापित करण्यात आली असून जैवविविधता बदल, पर्यावरण, विज्ञान आणि गणित या सारख्या विषयामधील संकल्पना उमजण्यासाठी या लोकप्रिय प्रयोगशाळेत विद्यार्थी विविध प्रयोग करून माहिती घेऊ शकतात. तसेच विद्यार्थ्यांना हे विषय अधिक चांगल्याप्रकारे समजावून सांगता यावे याकरिता शिक्षकांकरीता खास प्रशिक्षणही आयोजित केले जाते. शैक्षणिक विभाग, शाळा यातील संबंधित शिक्षकांना "शिक्षण विषयक मार्गदर्शन" शिबिरात भाग घेण्याकरिता प्रवृत करण्यात येते. त्याविषयी अधिक माहिती व नोंदणी करिता एस.इ.बी.एस. गाडीच्या प्रमुखांशी संपर्क साधण्यात यावा.

याशिवाय विविध वयोगटाच्या अभ्यागतांमध्ये जागरूकता निर्माण करण्यासाठी वेगवेगळे उपक्रमही राबवण्यात येत आहेत. हे सर्व उपक्रम आगाऊ नोंदणी करून अथवा संपर्क साधून आयोजित केले जात आहेत. यामध्ये स्थानिक शाळा तसेच इतर संस्था मध्ये पार पडणारी "आउटरिच ॲक्टिविटी" सर्वाधिक लोकप्रिय आहे. यापैकी ठराविक उपक्रम हे वन व पर्यावरण मंत्रालयाच्या राष्ट्रीय पर्यावरण जागरूकता उपक्रम आणि नॅशनल ग्रीन कॉर्प्स यांच्या मार्गदर्शनाखाली होतात. विज्ञान एक्सप्रेस - जैव विविधता विशेष ट्रेन द्वारा प्रत्येक शाळा व शिक्षकांना महितीपर पुस्तिकेचे वितरण सुद्धा केले जाते. त्याचप्रमाणे सोबत घेऊन जाण्याकरिता माहितीपर पोस्टेर्स किंवा पत्रिका अथवा इतर साहित्यही मागणी नुसार उपलब्ध करून दिले जाते.

प्रदशांनीमधील माहिती विविध प्रतिष्ठित शैक्षणिक संस्थांच्या सहयोगाने तयार करण्यात आली आहे. या संस्थांकडून मिळालेले ज्ञान आणि त्यांची मेहनत या प्रदर्शनातून अधोरेखित होत आहे. भारत सरकारच्या पर्यावरण, वन आणि पाणी व्यवस्थापन मंत्रालय, विज्ञान व तंत्रज्ञान विभाग तथा रेल्वे मंत्रालय यांच्या सहयोगाने जैवविविधता प्रदर्शनी भारतभर दर्शविण्यात येत आहे. विक्रम ए साराभाई कम्यूनिटी सायन्स सेंटर, अहमदाबाद आणि सेंटर फॉर इनव्हायरमेंट एड्युकेशन, अहमदाबाद यांनी सोबत येवून इतर संस्थांच्या मदतीने ही प्रदर्शनी ट्रेन तयार केली आहे.

भारतभर फिरणाऱ्या एस.इ.बी.एस. ट्रेन च्या विविध उपक्रमांमध्ये समन्वय साधण्यासाठी विज्ञान व तंत्रज्ञान मंत्रालय, भारत सरकार यांनी विक्रम ए सरभाई कम्यूनिटी सायन्स सेंटर, अहमदाबाद यांची मदत घेतली आहे. व्ही.ए.एस.सी.एस.सी. चे सुयोग्य, प्रशिक्षित आणि एकसमान उद्देशाने प्रेरित असलेले सायन्स कम्युनिकेटर या ट्रेन सोबत फिरत आहे. प्रदर्शन समजून सांगणे, प्रश्नांना उत्तरे देणे, अभ्यागतांना सर्वतोपरी मदत करणे तसेच विविध उपक्रम राबवण्यासाठी ही टिम सदैव दक्ष असते.

हे प्रदर्शन सर्वांसाठी खुले असून मुख्यता शिक्षक आणि विद्यार्थी यांच्या करिता आहे. अधिक माहिती करिता www.sciencexpress.in ला भेट द्या. प्रदर्शनाला भेट देण्याकरिता अथवा अधिक माहिती करिता sciencexpress@gmail.com या वर ईमेल करा किंवा ट्रेन वर असणाऱ्या प्रोजेक्ट मॅनेजर यांना ०९८२४४०५४०७ या क्रमांकावर संपर्क साधावा. शालेय विद्यार्थी आगाऊ नोंदणी करून २०-२० विद्यार्थ्यांच्या गटामध्ये जोय ऑफ सायन्स प्रयोगशाळेत सहभाग घेऊ शकतात. जोय ऑफ सायन्स प्रयोग शाळेमध्ये सहभागी होण्याकरिता vascsc.jos@gmail.com या वर ईमेल वर अथवा ०९४२८४०५४०८ या क्रमांकावर संपर्क साधा.

विज्ञान एक्सप्रेस टिम सर्व संबंधित विभाग, प्रसार माध्यमे, शैक्षणिक संस्था तसेच प्रत्येकाला अशी विनंती करते की या प्रतिष्ठित आणि अनोख्या प्रदर्शनाचा अधिकाधिक अभ्यागत लाभ घेऊ शकतील आणि हा उपक्रम यशस्वीरीत्या पार पडेल यासाठी सहकार्य करावे.

कृपया हे लक्ष्यात ठेवा

- **प्रदशनी सर्वांसाठी खुली आणि विनामूल्य आहे.**
- **या गोष्टी कटाक्ष्याने टाळाव्यात - मोबाइल फोन, कॅमेरा, पिशव्या, काड्यापेट्या, सिगारेट, बिड्या, तंबाखू, पाण्याच्या बाटल्या, इतर द्रव्य पदार्थ आणि आणकुचीदार वस्तु.**
- **प्रदर्शनीची वेळ : सकाळी १०:०० ते संध्याकाळी ०५:०० वाजेपर्यंत**
- **विविध ठिकाणच्या तारखांकरिता वेळापत्रक बघावे**
- **अभ्यागतांना लांब रांगामध्ये उभे राहावे लागू शकते, तरी उन्हापासून सुरक्षेकरिता समान सोबत असू द्यावे.**